

*Л.М. Назарова,
ст.викладач кафедри іноземних мов № 1
НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого»*

МОДУЛЬНО-РОЗВИВАЮЧЕ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Ключові слова: модульне навчання, модульність, структурування змісту навчання, принцип динамічності, метод активної діяльності, принцип гнучкості, принцип усвідомленої перспективи, принцип різнобічності методичного консультування, принцип паритетності.

Одним із нових напрямків викладання іноземної мови є модульно-розвиваюче навчання [1], що створює передумови для найбільш сприятливого рішення задач щодо оволодіння іноземною мовою.

Семантичний зміст терміна «модульне навчання» пов'язаний із міжнародним терміном «модуль» (лат. – *modulus*), одним із значень якого є «функціональний вузол».

Модульне навчання у своєму первісному вигляді зародилося наприкінці 60-х років і набуло значного поширення в англomовних країнах [3].

Сутність модульного навчання полягає в тому, що той, хто навчається, має змогу самостійно працювати із запропонованою індивідуальною навчальною програмою, яка включає цільову програму дій, банк інформації і методичний посібник для досягнення поставлених дидактичних ланцюгів [2]. При цьому функції викладача можуть варіюватися від інформаційно-контролюючої до консультативно-координуючої.

- Принципові відмінності модульного від інших систем навчання полягають у наступному:

- зміст навчання представляється у закінчених, самостійних комплексах – модулях, які одночасно являють собою банк інформації і методичний посібник із його засвоєння;
- взаємодія викладача і студента у навчальному процесі здійснюється на принципово іншій основі, за допомогою модулів забезпечується усвідомлене самостійне досягнення студентом визначеного рівня попередньої підготовки до кожного заняття;
- сама суть модульного навчання вимагає дотримання паритетних взаємовідносин між викладачем та студентом.

- Головними принципами модульного навчання є:

- 1) модульність;
- 2) структурування змісту навчання в окремі елементи;
- 3) динамічність;
- 4) метод активної діяльності;
- 5) гнучкість;
- 6) усвідомлена перспектива;
- 7) різнобічність методичного консультування;
- 8) паритетність.

1. Принцип модульності визначає модульний підхід до навчання, що виражається через зміст, організаційні форми і методи навчання. Навчальний матеріал слід складати таким чином, щоб він у вигляді модульної програми цілком забезпечував досягнення кожним студентом поставлених перед ним завдань. Навчальний матеріал кожного модуля повинен бути закінченим тематичним блоком, щоб існувала можливість конструювання єдиного змісту навчання. Отже, модуль – це основний засіб модульного навчання, який являє собою закінчений блок інформації, а також містить у собі цільову програму дій і методичне керівництво, що забезпечує досягнення поставлених дидактичних цілей.

2. Принцип структурування змісту навчання в окремі елементи потребує розгляду навчального матеріалу у рамках модуля не тільки як єдиного цілого, спрямованого на рішення інтегрованого дидактичного ланцюга, але і як певної структури, що складається із відокремлених елементів.

3. Принцип динамічності характеризується тим, що:

- зміст кожного елемента, а, отже, і кожного модуля може змінюватися і доповнюватися;
- із окремих елементів різних модулів можна створювати нові модулі;
- модуль повинен мати таку форму, щоб його елементи легко взаємозамінювалися.

4. Принцип методу активної діяльності вимагає від студентів опанування цього методу на основі системи існуючих знань. Реалізуючи цей метод, слід враховувати практичну, пізнавальну, розумову діяльність, а також способи дії. Для досягнення поставлених цілей можлива як предметна, так і міжпредметна побудова змісту модулів. Навчання повинно бути організоване на основі проблемного підходу до засвоєння знань, щоб забезпечувалося творче ставлення до навчання. Існують можливості перенесення знань із однієї сфери діяльності в іншу.

5. Принцип гнучкості вимагає побудови модульної програми і, відповідно, модулів у такий спосіб, щоб легко забезпечувалася можливість пристосування змісту навчання і шляхів його засвоєння до індивідуальних потреб студентів. Для індивідуалізації змісту навчання за критерієм базової підготовки необхідно проводити вхідну діагностику знань, за результатами якої можна було б побудувати індивідуалізовану структуру певного модуля, а також проводити аналіз потреб у навчанні. Необхідно забезпечувати індивідуальний темп засвоєння, індивідуальний контроль і самоконтроль після досягнення визначеної мети навчання.

6. Принцип усвідомленої перспективи вимагає глибокого розуміння й усвідомлення діяльності, що формує позитивну мотивацію навчання, розвиває пізнавальні інтереси. При реалізації цього принципу в процесі модульного навчання іноземної мови необхідно представити всю модульну програму, розроблену на весь період (курс) навчання. У модульній програмі слід точно визначити комплексний дидактичний ланцюг, щоб студент зрозумів і усвідомив його особисто значущий і очікуваний результат. Модульна програма повинна містити в собі програму навчальних дій для досягнення поставленої мети (тобто студент повинен мати путівник для досягнення близьких, середніх і віддалених перспектив). На початку модуля слід обов'язково вказати як на інтегровані, так і на особисті цілі навчання як результат діяльності.

7. Принцип різнобічності методичного консультування передбачає забезпечення професіоналізму в пізнавальній діяльності студента і педагогічної діяльності викладача. Навчальний матеріал повинен презентуватися в модулях із використанням особистих пояснювальних методів, що полегшують засвоєння інформації. Слід також пропонувати студентам різні методи і шляхи засвоєння змісту навчання, або вони можуть обирати їх самостійно, спираючись на особистий досвід, і будувати власний оригінальний шлях засвоєння. У модулях повинно відбуватися методичне консультування викладача з питань організації процесу навчання, повинні представлятися різні методи і організаційні схеми навчання, найбільш оптимальні умови для засвоєння певної порції конкретного змісту. При створенні модуля бажано, щоб викладач включав до його змісту методи навчання, які він використовує, для створення умов обміну досвідом між викладачами іноземних мов.

8. Принцип паритетності в модульному навчанні вимагає взаємодії викладача і студента. Реалізуючи цей принцип, модульна програма повинна забезпечувати принцип самостійного засвоєння знань студентами до певного

рівня. При цьому викладач звільняється від виконання суто інформаційної функції. Модульна програма створює умови для більш яскравого прояву консультативно-координуючих функцій, для спільного вибору викладачем і студентом оптимального шляху навчання іноземної мови.

Перелічені вище принципи модульного навчання іноземної мови тісно взаємопов'язані. Майже всі вони (крім принципу паритетності) відбивають особливості побудови змісту навчання, а принцип паритетності характеризується взаємодією між викладачем і студентом в нових умовах, що складаються в процесі реалізації принципів модульності, структурування змісту навчання іноземної мови в окремі елементи, динамічності, методу активної діяльності, гнучкості, усвідомленої перспективи і різнобічності методичного консультування та паритетності між викладачем і студентом у процесі навчання іноземної мови.

Література

1. Васильева Г.М., Вишнякова С.А., Лысакова И.П. *Традиции и новации в методике обучения иностранным языкам: Обзор основных направлений методической мысли в России / под ред. Московкина Л.В.* – СПб.: Изд-во С.-Петербург. ун-та, 2008. – 235с.
2. Dubin F., Olshtain E. *Course design: Developing Programs and Materials for Language Learning.* – Cambridge: Cambridge Univ.Press, 1991. – 194 p.
3. Richards J.C., Rodgers T.C. *Approaches and Methods in Language Teaching: a Description and Analysis.* – Cambridge: Cambridge Univ.Press, 1991. – 171 p.